

DĖL OPTATYVO 3A. FORMOS SU *-TUI*

J. KAZLAUSKAS

A. Becenbergeris iš J. Bretkūno ir Zengštoko raštų pateikė porą pavzdžių optatyvo 3 a. su *-tui* (*suditui, neapschaltui*)¹. Tokią formą A. Becenbergeris sutikęs ir Heidekrug (Šilutės) tarmėje². Jis ją aiškino kaip *tu*-kamienių daiktavardžių vienaskaitos naudininką. Jam pritarė V. Poržezinskis³. Chr. Stangas dėl jos kilmės rašo: „Eine Anpassung der Optativform an eine nominale Kasusform könnte in der 3. P. auf *-tui* vorliegen, falls diese Form echt ist. Die 3. P. auf *-tu* war *-wie die* 1. P. Sg. — ihrem Ursprung nach nominal, und das Gefühl des nominalen Ursprungs könnte sich bei den beiden Formen erhalten haben“⁴.

Bet forma su *-tui*, greičiausiai, yra kilusi iš *-*tun*, plg. *būvei* (*buve*) < **buven, pardāvei* (*pardave*) < **pardaven* (Rusnė, Šyškrantė), *skeišk* < **skeišk* (Priekulė)⁵. Be to, plg. dar Bretkūno vns. įn. *vandeimi* < **vandenmi*, vartojamą greta *vandemi*. Dar plg. aukštaičių vakariečių pietiečių tarmėse greta vartojamas dgs. gal. formas *gerásias* ir *geráisias* < **geránsias*.

¹ Žr. A. Bezenberger, Beiträge zur Geschichte der litauischen Sprache, Göttingen, 1877, S. 213.

² Žr. A. Bezenberger, Litauische Forschungen, Göttingen, 1882, S. 16.

³ Žr. В. К. Поржезинский, Къ истории формъ спряжения въ балтийскихъ языкахъ, Москва, 1901, стр. 67.

⁴ Žr. Chr. Stang, Das slavische und baltische Verbum, Oslo, 1942, S. 254 (2 išnaša).

⁵ Žr. Lietuvių kalbotyros klausimai, III, Vilnius, 1960, p. 195 ir kt.